

Ημερίδα

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ

150 χρόνια από τη γέννηση
του κορυφαίου Έλληνα μαθηματικού
του 20ού αιώνα

Χριστίνα Π. Φίλη
Καθηγήτρια ΕΜΠ

Faculté de Droit de Paris.

DE L'ERREUR

EN MATIÈRE CIVILE

D'après

LE DROIT ROMAIN

ET LE CODE NAPOLÉON

THÈSE POUR LE DOCTORAT

L'auteur publie sur les matières ci-après sans présenter et soutenir
le jeudi 16 août 1860, à 9 heures et demie,

PAR

M. Alexandre CARATHÉODORY,

Né à Constantinople.

Président: M. VALETTE, Professeur.

Suffragants: { MM. ROSTER-COLLARD } Professeurs.
PELLAT,
LARRÉ, } Agrégés.
VERNET,

Le Candidat répondra en outre aux questions qui lui seront faites
sur les autres matières de l'enseignement.

PARIS

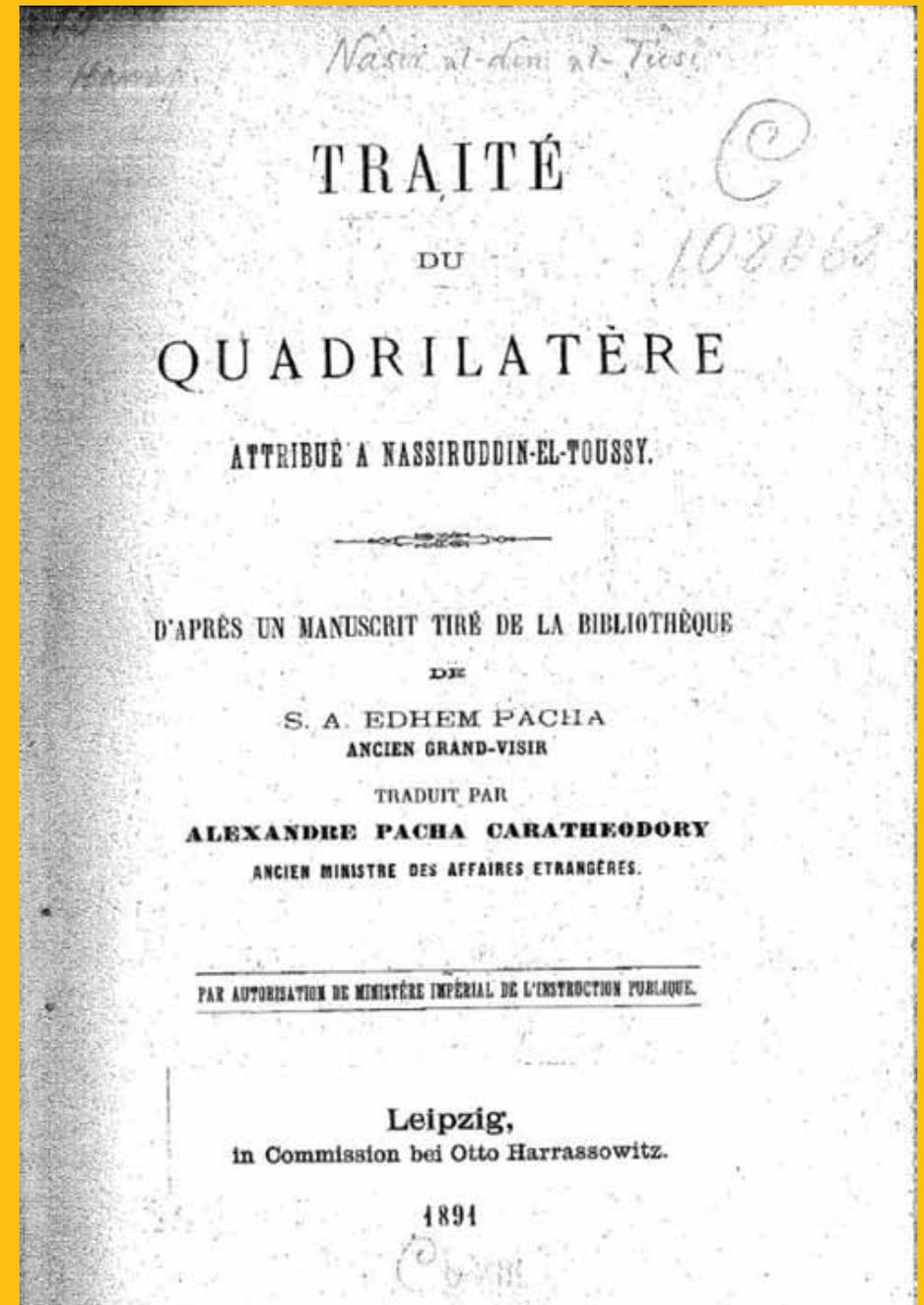
TYPOGRAPHIE CHARLES NOBLET

19, RUE SOUFFLOT, 19

1860

Το εξώφυλλο της κρατικής διδακτορικής διατριβής
του Αλέξανδρου Καραθεοδωρή
(Παρίσι 1860)

Το εξώφυλλο της πραγματείας για το τετράπλευρο του πέρση Al-Tusi μεταφρασμένο από τον Καραθεοδωρή πασά (Λειψία 1891)

Prof. Dr. Schent, Rektor der Techn. Hochschule.

Kultusminister v. Trott zu Solz.

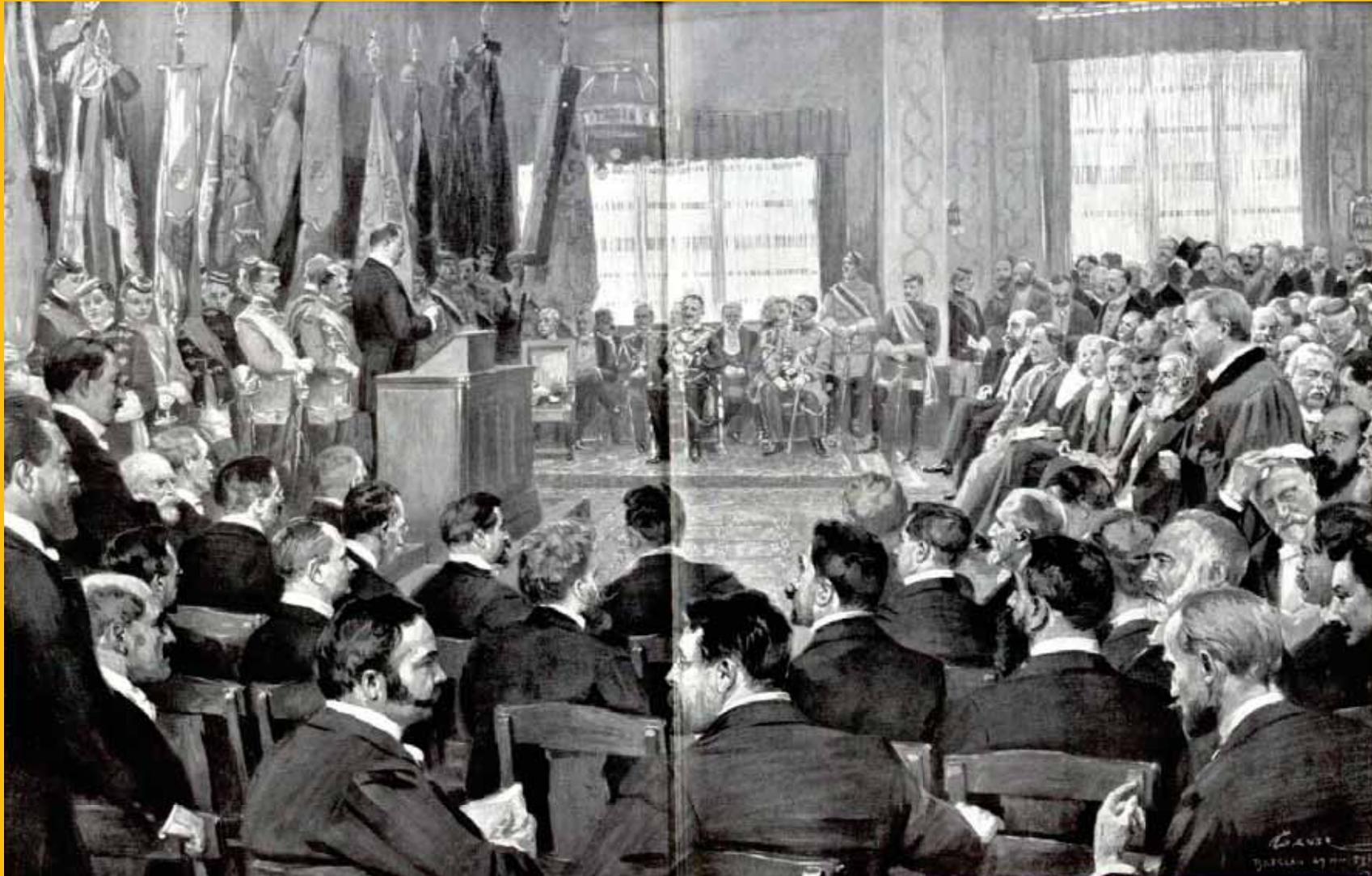
Der Kaiser.

Phot. von Zelden.

Die Einweihung der neuen Technischen Hochschule in Breslau: Kultusminister von Trott zu Solz bearührt den Kaiser.

Ο υπουργός πολιτισμού
της Γερμανίας von Trott
υποδέχεται τον Κάιζερ,
στα εγκαίνια του
Πολυτεχνείου του
Μπρεσλάου

Επίσημη τελετή έναρξης. Ο Καραθεοδωρή ως μέλος της Συγκλήτου βρίσκεται στη 2η σειρά 2ος από αριστερά

Από τον οδηγό σπουδών ο Καραθεοδωρή διδάσκει μαθηματικά μοντέλα

Abteilung für allgemeine Wissenschaften.

Sammlung mathematischer Modelle	Professoren Dr. phil. Carathéodory, Dr. phil. Hessenberg, Dr. phil. Steinitz	Östl. Flur des 3. Ober- ge- schosses im Hauptge- bäude.	Die Besichtigung der in Glas-schränken aufgestellten Modelle kann jederzeit erfolgen. Vorführung einzelner Modelle nach Rücksprache mit einem der Vorsteher oder nach Anmeldung in Zimmer 57 des Hauptgebäudes.
Samml. f. Mechanik und Eisenhochbau	Prof. Dr.-Ing. Mann	H. Zimmer 52	Besichtigung nach vorheriger Anmeldung in Zimmer 51 des Hauptgebäudes.

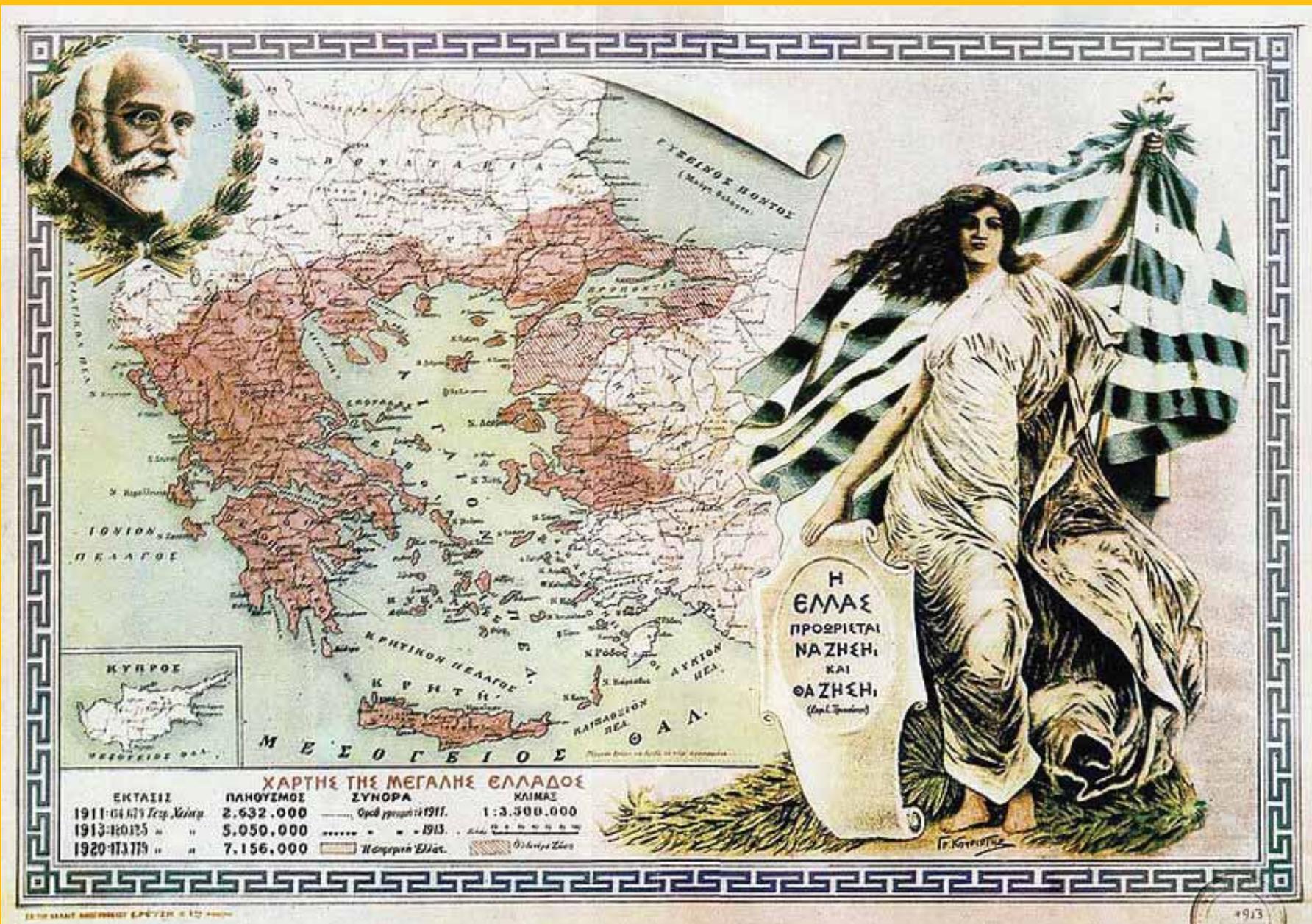
Ο πρόεδρος του Πολυτεχνείου του Βρόσλαφ Tedeus Luty με τον Έλληνα πρέσβη κ. Β. Τόλιο αποκαλύπτουν την τιμητική πλάκα (αριστερά). Δίπλα στον Έλληνα πρέσβη ο καθηγητής κ. Α. Weron (κάτω)

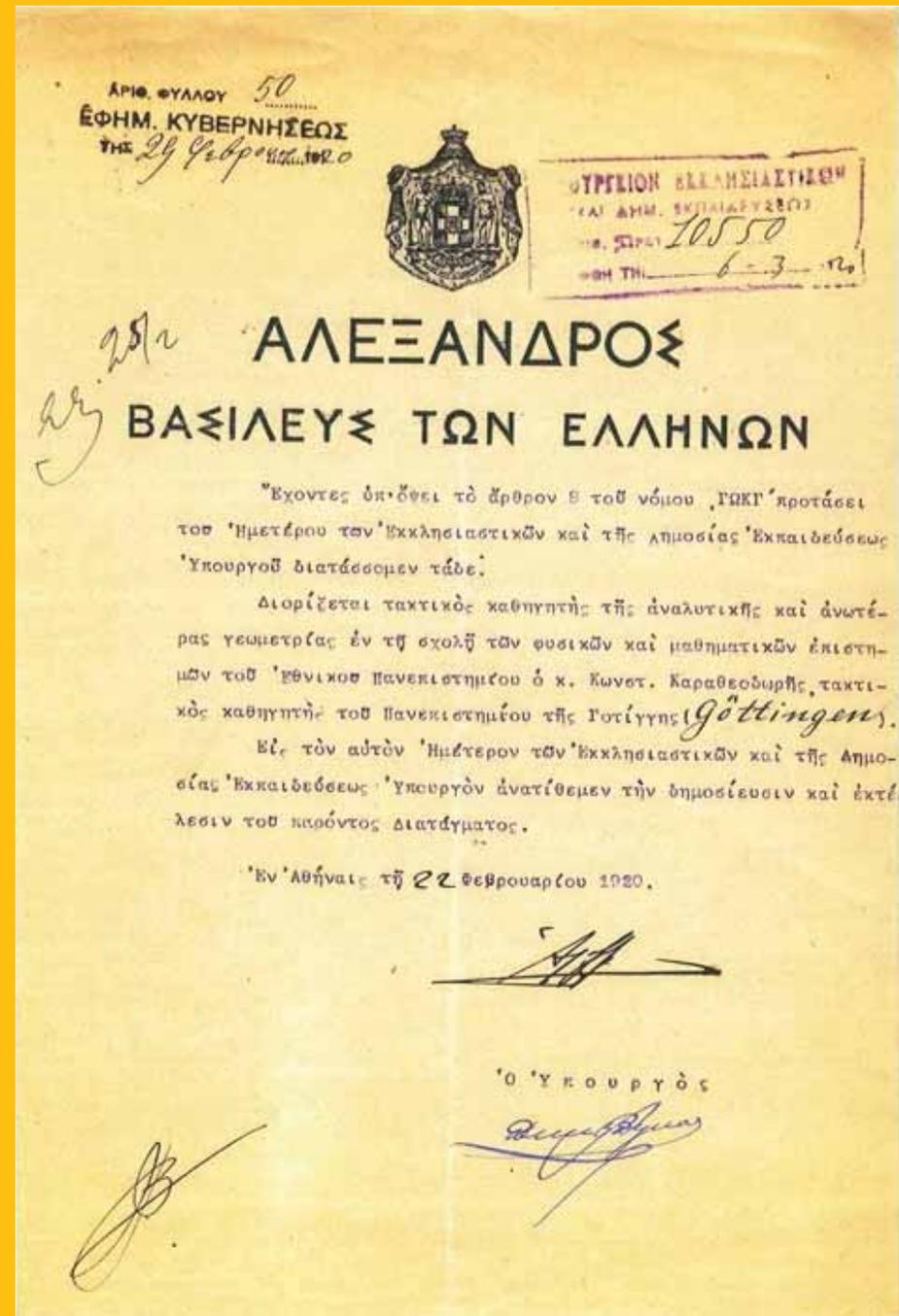

Ο Ελ. Βενιζέλος
υπογράφει
τη Συνθήκη των Σεβρών

Ο χάρτης της μεγάλης Ελλάδος

Το Βασιλικό Διάταγμα διορισμού
του Καραθεοδωρή ως καθηγητή
της αναλυτικής και
ανωτέρας γεωμετρίας (22/2/1920)

Χειρόγραφο του Καραθεοδωρή. Σχέδιο για ένα καινούργιο Πανεπιστήμιο. Οι Σχολές και τα μαθήματα

22

Εlementaire, comprenant deux années d'études et peut être (sans rien de nouveau fait à part) pratiquer s'ayant que quelques semaines ou tout au plus quelques mois de travail et s'adressant à des propriétaires qui, quoiqu'ils ne disposent pas du temps nécessaire pour faire de telles études, seraient heureux de connaître les méthodes modernes de culture.

24. Les principales matières dont il faudrait organiser l'enseignement ~~seraient les suivantes~~ peuvent être classées comme suit; l'espérer que nous en donnons une liste définitive tout à fait sommaire et provisoire.

a) Sciences nécessaires aux études techniques et agricoles:

- 1) Mathématiques pures (Analyse & Géométrie)
- 2) " appliquée (Géométrie descriptive, cosmographie, Astronomie géométrique, calcul différentiel)
- 3) Mécanique (pure & appliquée)
- 4) Histoire de l'Astronomie (Astronomie, Cosmologie)
- 5) Physique &
- 6) Chimie (organique, inorganique, physico-chimie, métallurgie)

- 7) Minéralogie
- 8) Géologie & Paléontologie
- 9) Biologie
- 10) Botanique
- 11) Zoologie Océanographie
- 12) Géographie (Anthropologie, ~~Hydrographie~~)
- 13) Hygiène.

23.

b) Art de l'Ingénieur.

1. Technologie, résistance des matériaux
2. Construction
3. Architecture
4. routes & chemins de fer
5. ~~thermodynamique, machines motrices~~
5. hydrodynamique et hydraulique; ports; irrigations.
6. thermodynamique; machines thermiques
7. Electrotechnic
8. Chimie appliquée (ciment, sucre, savon etc.)

c) Agriculture.

1. Agronomie
2. Horticulture
3. Elevage Zootechnie
4. ~~Reproduction~~ génie rural
5. ~~Administration~~ administration

d) Commerce

1. Langues ~~modernes~~ modernes
2. économie politique et statistique
3. notions de droit
4. Comptabilité (en histoire de la comptabilité)

Remarque des connaissances générales devraient également faire partie du programme

24.

e) Ethnologie des peuples de l'orient.

1. Linguistique comparée
2. ~~Langues, philologie, histoire des~~
Langues et philologies slaves (slavon, russe, bulgare)
3. langues et philologies sémitiques (hébreu et arabe, persan, arabe)
4. autres langues orientales (turc, persan, arménien)
5. romain, albanais.
6. langues classiques (grec, latin)
7. Histoire
8. Archéologie et Histoire de l'Art.
9. Droit musulman.

Remarque le nombre de chaires ne peut pas être défini même approximativement à l'avance. ~~Ceci~~ Il dépend surtout des personnes que l'on trouvera pour les occuper. Mais on pourra de là déduire organiser un enseignement pratique de toutes les langues et ~~de donner~~ de charger un moyen de lecteurs.

25. Enfin il faudrait veiller à organiser toutes sortes d'exercices corporels et de sports pour les étudiants

Το καινούργιο αυτό ίδρυμα , που στην δομή του δεν θα περιλαμβανόταν Μαθηματική Σχολή, προτείνει την ίδρυση 5 ειδικών Σχολών:

A. Τεχνική και Γεωργική Σχολή με τα ακόλουθα μαθήματα

1. Καθαρά Μαθηματικά (Ανάλυση και Γεωμετρία)
2. Εφαρμοσμένα Μαθηματικά (παραστατική γεωμετρία, νομογραφία, γραφική στατική, αριθμητική ανάλυση)
3. Μηχανική (θεωρητική και εφαρμοσμένη)
4. Γεωδαισία και αστρονομία (μετεωρολογία και κλιματολογία). Μάλιστα είχε ζητήσει από τον καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών Δ. Αιγινήτη να εγκαταστήσει μετεωρολογικό σταθμό.
5. Φυσική
6. Χημεία (ανόργανη , οργανική, φυσικοχημεία, μεταλλογραφία)
7. Ορυκτολογία
8. Γεωλογία και Παλαιοντολογία
9. Βιολογία
10. Βοτανική
11. Ζωολογία
12. Γεωγραφία (ανθρωπολογία, ωκεανογραφία) Την επιστήμη της ανθρωπολογίας θα εισάγει το 1884 στην Ελλάδα ο ιατρός και ιδρυτής της κυκλαδικής αρχαιολογίας Κλών Στέφανος(1855-1815)
13. Υγιεινή

B. Σχολή για μηχανικούς

1. Τεχνολογία, Αντοχή Υλικών
2. Κατασκευές
3. Αρχιτεκτονική
4. Σιδηροδρομική
5. Υδροδυναμική, Υδραυλική (γεφυροποιία, αποξηράνσεις, αρδευτικά έργα)
6. Θερμοδυναμική , Μηχανές Θερμότητας
7. Ηλεκτροτεχνία
8. Εφαρμοσμένη Χημεία (τσιμέντο, ζάχαρη, σάπωνες)

Γ. Γεωργία

1. Αγρονομία
2. Ανθοκομία
3. Ζωοτεχνία
4. Οδοποιία
5. Διοίκηση

Για να υπογραμμίσουμε την πρωτοποριακή θεώρηση του Καραθεοδωρή θυμίζουμε πως στη Γαλλία δημιουργείται η Ανωτάτη Σχολή Διοικήσεως, η Ε.Ν.Α. το 1945 από τον Michel Debré.

Δ. Εμπόριο

1. Σύγχρονες γλώσσες
2. Πολιτική Οικονομία
3. Στοιχεία Δικαίου
4. Λογιστική

Ε. Σχολή Εθνολογίας των λαών της Ανατολής με τα εξής μαθήματα

1. Συγκριτική γλωσσολογία
2. Σλαβικές γλώσσες και λογοτεχνία (σλαβόνικα, ρωσικά, σερβικά, βουλγαρικά)
3. Σημιτικές γλώσσες και λογοτεχνία (εβραϊκά, αραμαϊκά , αραβικά
4. Άλλες ανατολικές γλώσσες (τουρκικά, φαρσί αρμενικά)
5. Ρουμανικά, αλβανικά
6. Κλασικές γλώσσες (ελληνικά, λατινικά)
7. Ιστορία
8. Αρχαιολογία και Ιστορία Τέχνης
9. Μουσουλμανικό Δίκαιο

Οι Σχολές και τα μαθήματα στα ελληνικά

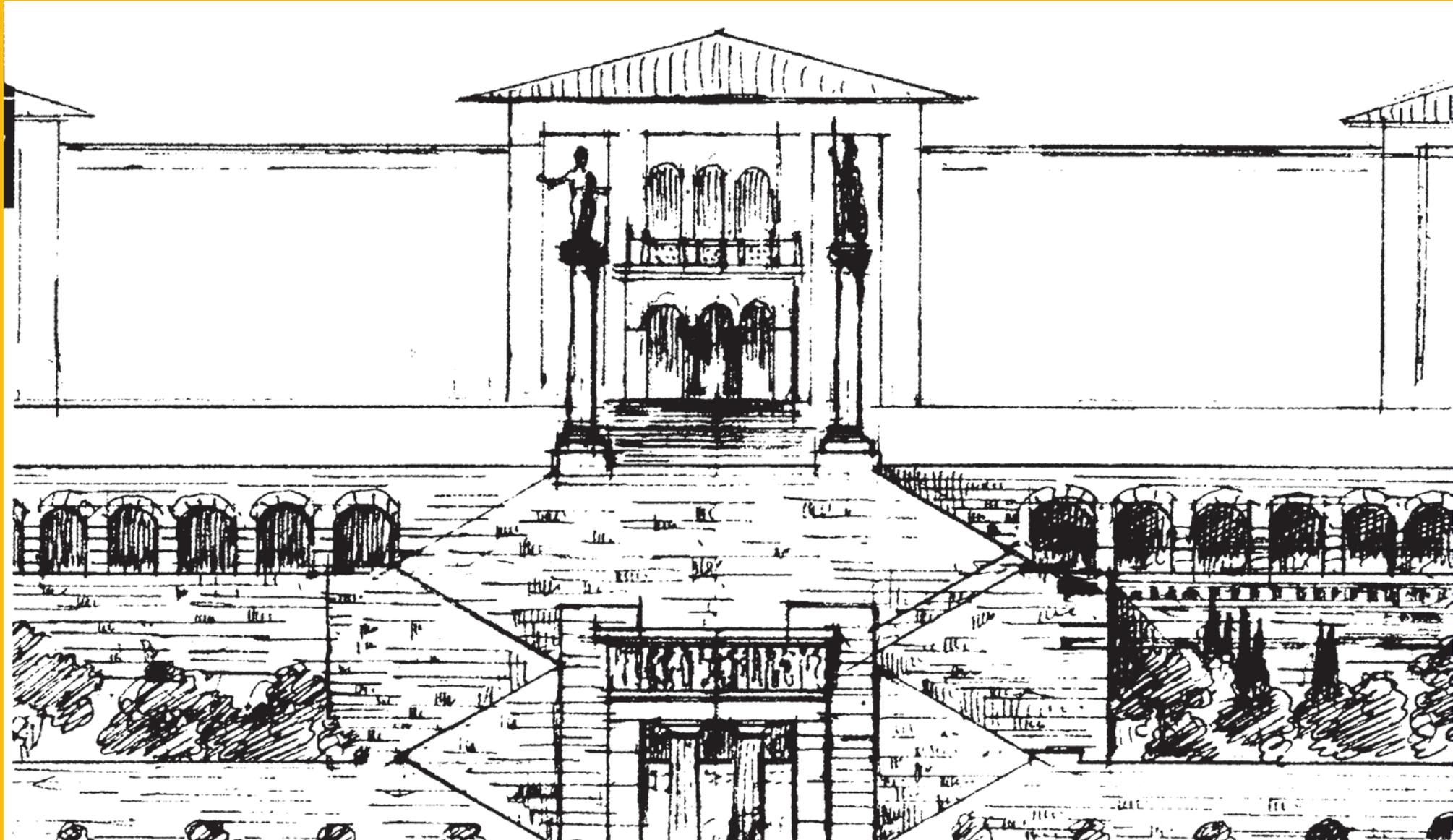
Το έμβλημα του Πανεπιστημίου Σμύρνης

Τετράδραχμο των
Κλαζομενών με τη
μορφή του Απόλλωνα
(4ος αιώνας π.Χ.)

Το σχέδιο του Α. Ζάχου για το Πανεπιστήμιο Σμύρνης

Απόδειξη αγοράς οργάνων Φυσικής

Ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή
στην είσοδο
του Πανεπιστημίου Σμύρνης

CARATHÉODORY

V. 15118

HAUT COMMISSARIAT DE GRÈCE À SMYRNE
ORGANISATION DE L'UNIVERSITÉ

4. 2. 22.

4688

23

Επιστολή του Κ.
Καραθεοδωρή προς τον F.
Klein (4/2/1922)

Sehr verehrter Herr Geheimrat
Ihr zweiter Band ist grade in zwölfter Stunde hier angekommen,
weil wir ihn hier schon wissen das Land verlassen. Haben Sie vielen
Dank dafür ich hoffe bald mehr Zeit zu haben um Ihnen aufzu-
schieben zu schreiben.

Mit bestem Gruss von Haus an Haus
Ihr sehr ergebener

C. Carathéodory

Η πατρογονική οικία
των Καραθεοδωρή
στο Βόσπορο

Πρὸς τ.....

Ἀριθμ. 14113

Πρὸς
τὸν κ. Κ. Καραθεοδωρῆν
ταγματὴν παιδαγωγῆν τοῦ Ἐθν.
νησίου Ἐθνομουσικαὶ Καποδιστρια-
κοῦ Πανεπιστημίου.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 29 Μαρτίου 1924.

Μόναχον

Ἡ παρούσα Κυβέρνησις, ἀμα ὡς
ἀνέλαβε τὴν ἀρχὴν, ἐπηροδοφρη-
θῆ μετὰ πολλῆς ἐπιθυμίας ὅτι ἀδύ-
νατος εἶναι νὰ διατηρηθῆσθε ἐπιτη-
ρον ἐπὶ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστη-
μῷ ἕξτεν σας ἕνα ματὴν ἰδιαι-
τέρην συνθηκὴν ὑφ' ἧς διατηρεῖ-
τε ἐνταῦθα μὲν τὴν ἐπιτηρο-
νίαν παλαιοῦ σας, συγχρόνως δὲ
ὅτι ἐγένοντο ὑμῖν προχρόνως ἐν
μέρον Γερμανικοῦ Πανεπιστη-
μίου, ὅπως ἀναλάβητε ταγματι-
κῶς παιδαγωγίαν ἐναντὶ.

Ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔχουσα
τὴν γνώμην ὅτι ἐπισημὴν εἶπε
παρυσόμινε ἀνεπιθυμητὴν πε-
ρὶ τῆς σας ἀποτελεῖ ἕξαρσιν ἡ-
τιμὴν διὰ τὴν ἰδιαιτέρην ἐπιτη-
ροσίαν καὶ τὸ Ἐθνομουσικῶν
Πανεπιστημίου, φρονί, ὅτι ἔχει
τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀσφαλίσῃ
ἐπιπαντα τρόπον ἢν ἐν αὐτῷ
παραμονὴν σας διατελεμένην
νὰ χάσῃ ὑπὸ ὅψει μετ' ἰδιαίτε-
ρας ἐφομενίας ἰσὺς ὅρονες ὑφ' ἧς

16471
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΑΓΟΣΤΟΛΩΝ
ΠΑΡΕΛΗΦΘΗ

31/3/24

Πρὸς τ.....

Ἀριθμ.

Ἐν Ἀθήναις τῆ

νομίζετε ὅτι, δὲ παιδαγωγὸς αὐ-
τη δυνατὴ. Ἐχουσα δ' ἀφ' ἑξέρ-
την σπουδῆσιν αὐτῶν ἡμῶν
δὲν λὰ δεχθῆσθε νὰ στερήσθε
τὴν πατρίδα σας ἐπὶ ὑποχρέω-
σας, τὴν ὁποίαν ἴναι ἄξιαν ἐπι-
μασίαν τοσοῦτον ἐπιτήρῃ, πα-
ραμαρῶ ὅπως μὴ προβῆτε
εἰς ἀνανδύσασθε ἄσπῃ ἀποθα-
σιν πρὶν συνεννοηθῆτε μετ' ἡ-
μῖν ὑπὸ τῷ πνεῦμα τούτῳ.

Μετ' αὐτῶν εἰμῆς
ὁ ὑπουργός

Ι. Λυμπερόπουλος

Φ.

Επιστολή του
υπουργού παιδείας
Ι. Λυμπερόπουλου
στον Κ. Καραθεοδωρή
με θέμα να τον
μεταπείσει να μείνει
στην Ελλάδα

Εκδρομή φοιτητών του Πανεπιστημίου Αθηνών (1922-1924).
Πρώτος από δεξιά ο Ν. Χατζιδάκις, δεύτερος ο Π. Ζερβός
πιο μακριά ο Γ. Ρεμούνδος. Στο κέντρο αποστασιοποιημένος
ο Καραθεοδωρή

Επιστολή Ελ.
Βενιζέλου (24/7/1930)

LE PRÉSIDENT DU CONSEIL

49
Εν Αθήναις τῇ 24/7/30

Αντίγραφο

Φίλε κ. Κραθεοδωρῆ,

ταύτην τὴν στιγμήν ,ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς ἀναχωρή-
σεώς μου , λαμβάνω τὸ γράμμασ σου καθὼς καὶ τὸ συναπο-
σταλέν υπόμνημα περὶ ἀνοργανώσεως τοῦ Πανεπιστημίου
Ἀθηνῶν τὸ ὁποῖον υπόμνημα ἀποστέλω εἰς τὸ ν κ.
Παπαγδρέου μὲ τὴν παράκλησιν νά δημοσιευθῆ εἰς
ἰδιαίτερον φυλλάδιον καὶ νά ἀποσταλῆ εἰς ὅλους ἐκεῖ-
νους ἂν ἡ γνώμη δύναται νά εἶναι χρήσιμος .

Πιστεύω ὅτι ἡ δημοσίευσις τοῦ ὑπομνήματος
τούτου θά παρασκευάσῃ τὴν τοιαύτην γνώμην διὰ
τὰς ἀναγκαίας μεταρρυθμίσεις.

Ὅλη ἡ δυσκολία, βεβαίως , θά προέλθῃ
κυρίως ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν .

Ἡ Κυβέρνησις θά εἶναι εὐγνώμων ἐάν θελήσητε νά
κατέλθῃτε τὸν Σ/βριον ὅπως μελετήσητε καὶ τὸ ζήτη-
μα τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Φραγκίσκος Βενιζέλος
(Ἰσὶ) Ελ. Βενιζέλος

Επιστολή Κ. Καραθεοδωρή προς τον Ελ. Βενιζέλο (15/5/1932)

α

Μόναχον 15 Μαΐου 1932 16
Ranchstr. 8.

Σεβασίτην Κύριε Πρόεδρε,

Πολλὴ ἐδυσκόλησεν ὅσα καὶ περιστάσεις καὶ ἠρπάζοντες νὰ
σᾶς ἀποχαιρετήσω κατὰ τὴν ἀναχωρήσασάν μου ἐξ Ἀθηνῶν, ὅτι
μόνον διότι ἤθελον νὰ σᾶς ἀχαιρετήσω προφορικῶς διὰ τὴν
μεγάλου ὑπομονῆς καὶ τὴν ὀπίσκειν ἠγάπησεν ἐπέστε ὅσα σᾶς
ἐνέφερον περὶ τῶν ζητημάτων τῶν Ἑλληνικῶν Πανεπιστημίων,
ἀλλὰ καὶ διότι ἐπεθύμησα νὰ σᾶς ἐκθίσω σαφέστερα τὰς τινὰς καὶ
νὰ ζητήσω τὴν γνώμη σας περὶ αὐτῶν. Ἰδὲ περὶ τίνος πρό-
βληται.

Ἡ φοβερὰ οικονομικὴ δυστυχία ἢ ὅποια κατὰ τὴν
ἀδελφότητα τῶν ἀλλοτρίων ἢ ὅποια ἐπέμψεν τελευτικῶς
καὶ τῶν Ἑλλήνων περιόρισεν ἐν ἀκρότατον βαθμῶν τὴν ὀνο-
μιαν πόνον καὶ τῶν δύο κατὰ Πανεπιστημίων. Ἐπειδὴ τὰ πρότερα

β

Διὰ τῆτο σάπτομα σαφέστερα νὰ ἴδωσιν ἐν κερῶν
(ἰσθ. κατὰ τῆς ἀ' Οκτωβρίου) τῶν παρὰ τῶν κατὰ.
τόνος λόγος διὰ τῶν ὅποιον δὴ τὸ κέρων ἀπὸ
τῶτε εἶναι ὅτι θωροῦ ὡς ποδὶ κατὰ τῶν ἐξίσω
διὰ τὰ συρρέοντα τῶν Πανεπιστημίων τῶν ἀετή-
τητων τῶν ὁρίων διὰ τῶν νόμων τῶν θέσεως τῶ
Κυβερνητικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ ἢ παρὰ τῶν κατὰ
ἐπιτροπῶν πολλὰς ὑποχρητικότητας ^{κατὰ τῶν ὁρίων} πάλιν
καὶ ἐν ἀδελφότητι κατὰ τῶν ἀδελφῶν
κατὰ.

Γνωρίζετε, Κύριε Πρόεδρε, ὅτι ὁ κερῶντος λόγος
διὰ τῶν ὅποιον κατὰ τῶν δύο κερῶν
ἐπὶ ἀποκαταστάσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦτο ὅτι κατὰ
τὸ ἄγαστε κατὰ τῶν προσημασμένων καὶ ὅτι κατὰ
πάλιν νὰ ἐκθίσω κατὰ τὴν δύναμιν τῶν ἀδελφῶν
σας. Ἐάν ἐπιπλέον νομίζετε ὅτι εἶναι συρρέοντα
ν' ἀποκατασταθῶ ἀπὸ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἔργων
κατὰ σᾶς παρὰ τῶν κατὰ τῶν κατὰ τῶν κατὰ
πρόσθετον ἀδελφῶν.

Διατελῶ μετὰ πολλῶν σεβαστῶν καὶ ἀρεσιμῶν
Κ. Καραθεοδωρῆ.

INTERNATIONALER
MATHEMATIKER
KONGRESS.

ZÜRICH
1932.

Διεθνές Συνέδριο
των μαθηματικών,
Ζυρίχη 5-12/9/1932.
Ο Καραθεοδωρή
βρίσκεται στη 2η
σειρά 3ος από δεξιά

Ο Καραθεοδωρή με τον D. Hilbert, Ζυρίχη 11/9/1932.
Ετήσια συνεδρία της ελβετικής Μαθηματικής Εταιρείας.
Ιστορικής σημασίας διάλεξης του Hilbert για τη μαθηματική σκέψη

THÉORIE DE LA MESURE. — *Sur un théorème de Carathéodory et la mesure dans les espaces topologiques.* Note (*) de M. **NICOLAS BOURBAKI**, présentée par M. Élie Cartan.

La théorie moderne de la mesure et de l'intégration (*) conduit à donner le nom de *mesure*, dans un ensemble quelconque (qui prend alors le nom d'*espace mesuré*), à toute fonction d'ensemble μE satisfaisant aux axiomes suivants :

I. *A tout ensemble E de points de l'espace correspond un nombre μE tel que $0 \leq \mu E \leq +\infty$; si E est vide, $\mu E = 0$.*

II. *Si E est contenu dans la réunion d'ensembles E_n , en nombre fini ou dénombrable, on a*

$$\mu E \leq \sum \mu E_n.$$

(*) Séance du 18 novembre 1935.

(*) Voir, par exemple, S. Saks, *Théorie de l'intégrale* (Monog. Matem., 3, Varsovie, 1935). Cf. DE POUSET, *C. R. du Séminaire mathématique de M. Julia*, 2, 1934-1935, p. 1-19 et *Comptes rendus*, 201, 1935, p. 579.

1η σελίδα της ανακοίνωσης του
N. Bourbaki (23/12/1935),
Ακαδημία Επιστημών Παρίσι

Σας ευχαριστώ
για την προσοχή σας